

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 29/03-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2003 predbežne prerokoval sťažnosť A. B., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Vyššieho vojenského súdu Trenčín vo veci vedenej pod sp. zn. 5 To 118/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. B. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2002 doručená sťažnosť A. B., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., ktorou v spojení s podaním z 19. decembra 2002 žiadal, aby ústavný súd vydal nález v tomto znení: „1. Základné práva sťažovateľa, a to právo na to, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na spravodlivé a verejné

prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, boli postupom Vyššieho vojenského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 5 To 118/02 porušené“. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že podľa označených článkov Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) je základným právom každého právo na verejné prejednanie jeho veci. Podľa sťažovateľa došlo k porušeniu zásady verejnosti súdneho konania postupom Vyššieho vojenského súdu Trenčín (ďalej len „vyšší vojenský súd“), keď o sťažnosti rozhodol na neverejnom zasadnutí. Sťažovateľ uviedol, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) riešil vo viacerých konaniach aplikovateľnosť Dohovoru s namietaným porušením tohto základného práva.

Sťažovateľ ďalej navrhol, aby ústavný súd zrušil uznesenie vyššieho vojenského súdu sp. zn. 5 To 118/02 z 22. októbra 2002 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a aby mu prikázal konať podľa Trestného poriadku (ďalej aj „TP“). Zo sťažnosti v tejto súvislosti vyplýva, že po prejednaní na neverejnom zasadnutí bola napadnutým uznesením podľa § 148 ods. 1 písm. c) TP zamietnutá sťažnosť sťažovateľa podaná proti uzneseniu Vojenského obvodového súdu Bratislava (ďalej len „vojenský obvodový súd“) sp. zn. 3 T 206/01 z 25. septembra 2002, ktorým bolo rozhodnuté, že sa sťažovateľ v skúšobnej dobe, ktorá mu bola uložená trestným rozkazom vojenského obvodového súdu z 27. júna 2001 sp. zn. 3 T 206/01, neosvedčil a trest odňatia slobody vo výmere 3 mesiacov vykoná. Sťažovateľ namietal, že sa nezohľadnila zákonná fikcia vyplývajúca z § 54 ods. 5 Trestného zákona (ďalej len „TZ“), v dôsledku čoho bolo rozhodnuté v rozpore so zákonom, ako aj na podklade nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, resp. že obidva súdy nezohľadnili pri rozhodovaní všetky okolnosti prípadu, ale vychádzali výlučne z formálneho hľadiska posudzovania trestného činu a vôbec nehodnotili správanie sťažovateľa, ani sa nezaoberali špecifickosťou trestných činov, ktoré sťažovateľ spáchal, ani tým, že ich spáchal ako vojak základnej služby, od ukončenia ktorej prešiel už viac ako 1 rok.

Nakoniec sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie „vo veci vedenej na Vyššom vojenskom súde pod sp. zn. 5 To 118/02 a na Vojenskom

obvodovom súde pod sp. zn. 3 T 206/01“ vydal dočasné opatrenie, ktorým odloží vykonateľnosť právoplatného uznesenia vojenského obvodového súdu sp. zn. 3 T 206/01 z 25. septembra 2002. V tejto súvislosti uviedol, že výzvou vojenského obvodového súdu z 28. októbra 2002, ktorú sťažovateľ prevzal 18. decembra 2002, bol vyzvaný, aby najneskôr do 29. novembra 2002 nastúpil do výkonu trestu odňatia slobody v určenom nápravno-výchovnom ústave. Žiadal preto, aby sa jeho vec považovala za naliehavú.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...) Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie (...).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon. Obdobne podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, čl. 36, čl. 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne (...) o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti a z pripojených rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ bol trestným rozkazom vojenského obvodového súdu z 27. júna 2001 sp. zn. 3 T 206/01 uznaný vinným a odsúdený pre trestný čin porušovania povinností dozornej služby podľa § 286 ods. 1 TZ k trestu odňatia slobody na 3 mesiace, výkon ktorého mu bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) a § 59 ods. 1 TZ podmienene odložený na skúšobnú dobu jedného roka. Trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 13. júla 2001 a koniec uvedenej skúšobnej doby pripadol na 13. júla 2002. Sťažovateľ bol rozsudkom vojenského obvodového súdu zo 14. marca 2002 sp. zn. 4 T 380/01 uznaný vinným a odsúdený pre trestný čin dezercie podľa § 284 ods. 1 TZ k peňažnému trestu vo výmere 5 000 Sk. Uznesením vojenského obvodového súdu z 25. septembra 2002 sp. zn. 3 T 206/01 bolo rozhodnuté, že sa sťažovateľ v skúšobnej dobe, ktorá mu bola uložená trestným rozkazom vojenského obvodového súdu z 27. júna

2001 sp. zn. 3 T 206/01, neosvedčil a trest odňatia slobody vo výmere 3 mesiacov vykoná v určenej nápravno výchovnej skupine. Napadnutým uznesením vyšší vojenský súd podľa § 148 ods. 1 písm. c) TP zamietol sťažnosť, ktorú sťažovateľ ako odsúdený podal proti tomuto uzneseniu.

Z napadnutého uznesenia vyplýva, že z podnetu tejto sťažnosti vyšší vojenský súd na neverejnom zasadnutí preskúmal podľa § 147 ods. 1 TP v celom rozsahu správnosť a odôvodnenosť uznesenia vojenského obvodového súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a že dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná. V odôvodnení napadnutého uznesenia sa vyšší vojenský súd vyjadril tak k námietke sťažovateľa, že súd prvého stupňa nezohľadnil zákonnú fikciu, že na páchatel'a, ktorému bol uložený peňažný trest ako samostatný, sa hľadí, akoby nebol odsúdený, ako aj k námietke, že súd prvého stupňa rozhodoval na podklade nedostatočne zisteného skutkového stavu. K prvej námietke uviedol, že „samotné zahľadenie odsúdenia nemá vplyv na vyslovenie záveru, že odsúdený v priebehu skúšobnej doby viedol riadny život. Rozhodujúce je, či odsúdený v skúšobnej dobe spáchal trestný čin“. K druhej námietke vyšší vojenský súd uviedol, že „súd prvého stupňa si zadovážil všetky potrebné dôkazy, hodnotenia na odsúdeného, pričom odsúdeného na verejnom zasadnutí aj vypočul“.

1. Z citovaného čl. 6 ods. 1 Dohovoru vyplýva, že tento článok sa vzťahuje len na konanie, v ktorom sa rozhoduje o „oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia“, pod ktorým sa podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva rozumie rozhodovanie o vine a treste, prípadne inej sankcie, ktorej predpokladom je uznanie viny, a to tak zo skutkového, ako aj právneho hľadiska. Konečným bodom, kedy prestáva byť aplikovateľným čl. 6 Dohovoru, je konečné rozhodnutie o vine a treste (Delcourt c. Belgicko, rozsudok ESĽP zo 17. januára 1970, § 25).

Predmetná sťažnosť nesmerovala proti postupu súdu týkajúcemu sa rozhodnutia o vine a treste, ktorými boli v danej veci trestný rozkaz vojenského obvodového súdu z 27. júna 2001 sp. zn. 3 T 206/01, resp. jeho rozsudok zo 14. marca 2002 sp. zn. 4 T 380/01, ale proti postupu a uzneseniu vyššieho vojenského súdu z 22. októbra 2002

sp. zn. 5 To 118/02, ktorým sa v odvolacom konaní rozhodovalo o tom, či sa sťažovateľ ako odsúdený osvedčil v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia jedného roka určenej uvedeným trestným rozkazom, alebo či sa nariadi výkon podmiennečne odloženého trestu. V tomto konaní sa už nerozhodovalo o trestnom obvinení v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a preto tento článok nie je na dané konanie aplikovateľný. Sťažnosť sťažovateľa je teda nezlúčiteľná *ratione materiae* s Dohovorom, a bolo potrebné ju v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

2. Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (*mutatis mutandis* I. ÚS 56/01).

Sťažovateľ síce podľa čl. 48 ods. 2 ústavy namietal porušenie základného práva v znení „aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov“, v skutočnosti však jeho sťažnosť neobsahuje žiadnu okolnosť alebo tvrdenie o porušení práva na prerokovanie veci „bez zbytočných prietahov“, preto tento aspekt práva na súdnu ochranu nebol predmetom tohto konania. Jeho predmetom boli len námietky sťažovateľa o porušení práva na „verejné“ prerokovanie veci, ktoré bolo potrebné posúdiť predovšetkým vzhľadom na príslušnú zákonnú úpravu.

Podľa § 240 TP na neverejnom zasadnutí rozhoduje súd tam, kde nie je zákonom predpísané, že sa rozhoduje na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí.

Z ustanovenia § 330 TP, ktoré upravuje procesný postup súdu pri rozhodovaní o tom, či sa podmiennečne odsúdený osvedčil, alebo či sa nariadi výkon podmiennečne uloženého trestu, vyplýva, že v danej veci sa musí rozhodovať na verejnom zasadnutí len v konaní pred súdom prvého stupňa, nie však v konaní pred nadriadeným súdom (súdom druhého stupňa),

v ktorom sa rozhoduje o sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa podľa § 147 TP, ktoré takúto požiadavku nepredpisuje. Vyšší vojenský súd, ktorý napadnutým uznesením rozhodoval podľa tohto ustanovenia, nepostupoval preto v rozpore s príslušnou zákonnou úpravou, ak vec sťažovateľa (jeho sťažnosť proti uzneseniu) prejednal a rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Z napadnutého uznesenia, ale aj z uznesenia vojenského obvodového súdu, ktoré mu predchádzalo, vyplýva, že vojenský obvodový súd ako súd prvého stupňa rozhodoval na verejnom zasadnutí, tak ako to predpisuje § 330 TP, a že vyšší vojenský súd posúdil sťažnosť sťažovateľa na základe skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby ho sám akokoľvek dopĺňal a svoje rozhodnutie vrátane námietok, ktoré pred ním sťažovateľ uplatnil, odôvodnil spôsobom, ktorý nemožno považovať za arbitrárny alebo za inak z ústavného hľadiska neudržateľný.

K tomu ústavný súd pripomína, že podľa svojej konštantnej judikatúry, na relevancii ktorej sa v zásadných aspektoch nič nezmenilo ani zmenou ústavnej úpravy vzťahujúcej sa na individuálnu ochranu základných práv a slobôd (čl. 127 ústavy), však tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 115/02).

Z týchto dôvodov bolo potrebné aj v tejto časti sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na uvedené neprichádzalo do úvahy rozhodovať o odložení vykonateľnosti uznesenia vojenského obvodového súdu z 25. septembra 2002 ani o zrušení

napadnutého uznesenia, pretože tieto otázky prichádzajú do úvahy len po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, resp. nie sú predmetom rozhodovania ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti (napr. I. ÚS 5/02). Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania rozhoduje len o jeho prijatí vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta (II. ÚS 124/02).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2003